Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXVIII № 23 (3434) Варшава, 11 червня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Анна Лімінович: «У кожній родині є свої табу». с. 2

Свято дитячої творчості на Мазурах. с. 9

Камерний хор «Credo» на Міжнародному фестивалі церковної музики в Білостоці. с. 10

ISSN 027-8254
23
9 770027 825238

Фото з архіву Анни Лімінович

ТЕМА НОМЕРА

Павло ЛОЗА
Фото з архіву НД

Анна Лімінович:

«У кожній родині є свої табу»

Анна Лімінович, фотографка й репортерка. Переможниця, серед іншого, нагороди ім. Кшиштофа Міллера за «сміливість дивитися», а також неодноразово лауреатка Grand Press Photo. Її книга «Замальовані вікна» була номінована на нагороду ім. Ришарда Капусцінського. Співпрацює з The New York Times, The Guardian, The Globe&Mail.

«Подібно до того, як вікна із заголовка моєї книги є ілюзією, так і сім'ї, про які я пишу, зовсім інші зблизька, ніж ми бачимо їх зовні», – говорить Анна Лімінович, книга якої «Замальовані вікна» («Zamalowane okna») була відзначена під час XV конкурсу «Magellan Awards 2023». Нагородження переможців відбулося 26 травня на Міжнародному книжковому ярмарку у Варшаві. У «Замальованих вікнах» авторка описує, серед іншого, історію українських мешканців Мазурів.

– 18 травня відзначали Всесвітній день вишиванки. Чимало людей у фейсбуці публікували світлини вишиванок, які зберігаються в їхніх родинах і які привезли бабусі та дідусі під час переселення. Пам'ятаєш такі вишиті візерунки з Мазурів?

– Вишивки побачила в хаті, яку описую в книзі. Я тоді була дитиною. У цьому будинку в 1947 році проживали українські та українсько-польські родини. Була там і моя бабуся. Але тоді я взагалі не знала, що там жили українські родини. Щодо вишивки, пам'ятаю, що в сусідки моєї бабусі були гарні подушки, які вона вишила сама. Тепер знаю, що це українські візерунки. Мене це захопило, бо тільки в неї були такі візерунки. Лише зараз, на етапі пошуку матеріалів для книги, виявила, що це були українські родини або мали українське коріння. Тепер я знаю.

– Що знаєш? Щось знаєш про бабусю?

– Зрозуміло, що в дитинстві не розмовляєш з бабусею про історію. У моїй голові завжди була інформація, що «бабуся з Ряшівського», що її кохане Радимно десь там, бо вона народилася в Острові (Ostrów) біля Радимна. Ці теми зі мною ніхто ніколи не обговорював, а я не питала. Це відомі мені з дитинства асоціації – «бабуся – акція „Вісла"». І це все. Не було потреби знати більше. У нас вдома не було жодних розмов про походження моєї бабусі, можливо, тому, що її чоловік і родина мого батька були репатріантами з Віленщини. Тому мій родинний дім завжди був просякнутий атмосферою Вільнюса. Розмова про коріння виринула тільки через рік після смерті бабусі. Тоді в мене і виникла ідея написати книгу. Розмовляючи з героями книги, я дізналася, що моя бабуся мала українське коріння. Її мати була полькою, а батько – українцем. У моїй родині це була тема табу. Я виросла в такому середовищі, де люди з українською ідентичністю були стигматизовані.

– Тобто?

– Після переселення в 1947 році з південно-східної Польщі на Мазури ці люди були змушені змінити свої прізвища на ті, які звучать по-польськи, вони не могли повернутися туди, звідки приїхали. Пізніше була відлига, але тільки офіційна. Багато людей залишилося з цим страхом. Дуже часто діти переселенців, тобто покоління моїх батьків, не знали, що вони народилися в українських хатах. Знали лише те, що їхні батьки переселенці. Тим паче моє покоління не питало. Бо що питати?

– Але ти почала питати.

– Спочатку я хотіла зробити фотодокумент, зосереджений на портретах людей, переселених на Мазури під час акції «Вісла». І хоч мало знала про бабусю, я носила цей дуалізм у собі. Те, що мені здавалося, що моя родина на 100% польська, не означає, що я не знала, що сусіди за походженням українці. Були й неформальні поділи на села,

eprasa.pl 55ad6119de

такі пошепки – «це село українське», «не їдь туди», «зважай». У підлітковому віці я отримувала такі перестороги від батька. А я їхала до своїх друзів і знайомих і не могла зрозуміти, в чому справа, тому що вони всі говорили польською мовою, і я не вловлювала жодної різниці у своїй та їхній хатах. Коли почала займатися розповіддю через фотографію, тема Мазурів, які я називаю домом, переслідувала мене. Але я все відкладала це, бо ще є час.

– Тож коли настав той момент?

– У 2017 році, коли Павло Смоленський опублікував «Сироп із полину» про вигнанців акції «Вісла». Це мене емоційно зламало. Герої його книги – жителі сіл, які добре знають, де народилися та виросли. І коли прочитала про їхню подорож поїздом у 1947 році на Мазури, побачила там свою бабусю, яка померла за рік до того, як Павло опублікував свою книжку. Він описував Марію, а я бачила, як біля неї сидить моя бабуся. Коли зустріла Павла й сказала йому, що хотіла б сфотографувати цих моїх сусідів, він відповів: «Не задумуйся, тільки просто їдь! Побачиш Шевченка на рушниках».

– Коли ти починала збирати матеріали, не було питань: «для чого це», «навіщо про це говорити»?

– Ні. Я зв'язалася зі своїм другом Петром, який є свідомим українцем, і розповіла, що хочу поговорити з людьми, котрі пам'ятають виселення. Він був моїм провідником. Ці люди знали моє прізвище. Адже всі знають, хто живе в сусідніх селах. Але Петро був їхнім «онуком». Тому, прийшовши з ним, я була довіреною особою. А слова «моя бабуся була з акції „Вісла"» відкрили двері в їхній світ. Я стала «їхня». Це було чудово.

– Якою мовою вони розмовляли?

– З цим було по-різному. Була, наприклад, така ситуація, що ми пішли до жінки, котра, як виявилося, є бабусею мого однокласника з початкової школи. Вона говорить тільки українською. Польської мови не знає. Я теж не знала, протягом восьми років бувши в класі з онуком цієї пані, що він українець. Тоді ж я дізналася, що мої знайомі та друзі з підліткового віку, за зачиненими дверима своїх домівок, спілкувалися в сім'ї виключно українською.

– Згадую, як у першому класі початкової школи сперечалися двоє друзів-поляків і один сказав іншому: «Ти – українець». Це мала бути образа. Може, тому твій друг, знайомі та приятелі не «зізнавалися»?

– Мені теж Мазури згадуються так, що це було образливо. У моєму класі з тридцяти дітей був один хлопець, який ходив на інший урок релігії, не такий, як в нас усіх. Так, ми знали про нього. Але про українське походження багатьох знайомих я дізналася лише зараз, коли готувала книжку.

– У ній ти описуєш дім своєї бабусі. Чи зустрічалася ти з його довоєнними жителями? Хто це?

– Я познайомилася з найстаршим сином довоєнного власника будинку. Це Горст. І це теж збіг обставин. Одного разу я пішла відвідати колишню хату моєї бабусі, в якій давно ніхто не живе. Запитала в мешканців сусіднього будинку, чи не приїжджає сюди ще хтось, бо цей дім скоро перетвориться на руїну. Виявилося, що так. Я й не мріяла, що зможу зустріти когось, хто виріс у ньому до війни. Сьогодні – це понад 90-річний Горст.

– Горст і пані Анна – одні з героїв твоєї книги. Розкажи про них.

– Батьки Ані були примусовими робітниками в батьків Горста. Востаннє Анна й Горст бачилися в тому будинку, коли йому було сімнадцять, а їй – шість років. Пані Аня вже багато років регулярно відвідує цей будинок на Мазурах. Так само як Горст приїжджає в село. Я подумала, може, вони зустрінуться. Одного разу я поїхала за пані Анею. Вони зустрілися у 2018 році. Звичайно, спочатку не розуміли, ким вони є. Бо це зустріч різних спогадів. Але був один момент дитинства, який вони згадали разом і на кілька секунд зустрілися в цьому спільному спогаді після 74 років. Це також стало вихідним моментом для написання книги, адже це не лише виселення, але й повернення в ті місця, до хат. Це повернення колишніх мешканців, їхніх дітей та онуків. Горст був у цій хаті лише один раз після того, як поїхав у 1945 році. Цей один раз був тоді, коли в цьому будинку залишилася лише одна сім'я, а решта мешканців, тобто три сім'ї, виїхали. Хоча він повертався регулярно, але його візити починалися й закінчувалися тільки на подвір'ї.

– А що знаєш про родинний дім твоєї бабусі?

– За все своє життя жодного разу не була в селі бабусі. Коли бабця ще їздила в Острів, я була занадто малою, щоб їхати з нею. Я не була не тільки в Острові, але навіть у Радимні чи Перемишлі. Чомусь так і не знайшла дорогу в ці місця. Коли писала книгу, зосередилася лише на Мазурах. Книгу на редагування віддала на початку лютого 2022 року. 23 лютого 2022 року я поїхала до Перемишля від імені канадської газети «The Globe&Mail» разом з їхнім кореспондентом. Перебувала там місяць. Ми задокументували те, що відбувалося на польсько-українському кордоні в Медиці, Перемишлі та околицях, але в мене також було в голові, що це регіон, де народилася моя бабуся. Не порівнюю exodus (вихід, переселення – прим. ред.) жителів України після 24 лютого з переселенням у 1947 році. Але вимушене прощання з домом – ці дві ситуації, історії для мене перетиналися. Страшні емоції.

– Назва твоєї книги – «Замальовані вікна». Це справді одна з твоїх фотографій?

– Так, на одній із моїх фотографій зображено вікно будинку. Його насправді немає. Шиби ніби зафарбовані, а якщо підійти ближче, то виявляється, що вікна намальовані на стіні. Це ілюзія.

– Що змінилося після виходу цієї книги?

– Під час написання книжки мене дуже здивувало те, що моє коріння – польсько-українське, а не лише польське, як все життя казала мені моя родина. Мама здогадувалася про її походження, але не говорила про це вголос, тож мої відкриття стали фактом, з яким важко сперечатися, але думаю, що зрештою це нічого не змінило, бо тему швидко закрили. Роками, коли живеш в одній свідомості, важко переходити в іншу, до того ж батько повторює одні й ті самі гасла: «це село українське», «не їдь туди», «вважай», значить, він також незмінний у своїх поглядах. І цей дуалізм, що коло моїх колишніх друзів лише зараз виявило свою справжню ідентичність... Крім того, я зараз по-іншому дивлюся на Мазури, бо я ввібрала історії своїх героїв. Зараз на моє бачення цього регіону накладається образ українців з акції «Вісла» та німців, які відвідують свої домівки чи домівки своїх батьків або дідів, і це подорожі, щоб заново відкрити або знайти відсутні сторінки у своїй сімейній біографії, і часто виявляється, що вони стоять перед будинками і бачать там ті символічні замальовані вікна.●

eprasa.pl 55ad6119de

XXVII Мандрівний фестиваль української культури в Колобжезі та Валчі

Фонд «Просвіта» та Центр культури у Валчі запрошують на концерт у межах XXVII Мандрівного фестивалю української культури, що відбудеться 25 червня у Валчі. Під час заходу в місті заплановано дві події. О 12:00 в Центрі культури (адреса: Plac Zesłańców Sybiru 3) виступить ансамбль пісні й танцю «Черкаський народний хор» з України. Натомість о 17:00 у міському амфітеатрі глядачі зможуть побачити «Будьмо» з Івано-Франківська, «Дует Віто» з Валча та «Горпину» з Ольштина. Вхід на концерти вільний.

Раніше, 23 червня, організатори Мандрівного фестивалю запрошують на концерт за участю вищезгаданих ансамблів до Регіонального культурного центру міста Колобжеґ (адреса: ul. Solna 1). Початок о 16:30. На цю подію вхід також вільний.

20 років польсько-українського транскордонного співробітництва

31 травня в Замку Казімєжовських у Перемишлі офіційно стартувала програма «Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027». У події взяли участь, зокрема, заступниця міністра фінансів та регіональної політики Малґожата Яросінська-Єдинак, представниця секретаріату Кабінету Ради міністрів України Яна Романюк, представник Єврокомісії Йозеф Міхалек, генеральний консул України в Любліні Олег Куць.

«Увесь світ досі з вдячністю спостерігає за солідарністю, яку виявляє Польща. Щоб це показало, що ми маємо спільну мету й цінності, бо боремося за краще завтра наших дітей», – сказав український дипломат.

Тим часом Малґожата Яросінська-Єдинак повідомила, що оголошено перший набір проєктів, завдяки яким можна буде підтримати відбудову України після завершення російської агресії.

Спільні проєкти мають, зокрема, покращити доступ до медичної допомоги, допомогти у використанні туристичних розваг польсько-українського прикордоння, а також покращити роботу та захист польсько-українського кордону. Бюджет програми становить понад 187 млн євро. З цієї суми понад 170 млн євро піде на співфінансування проєктів. Програма охоплює такі воєводства: Підкарпатське, Люблінське, Підляське та Остроленцько-Сєдлецький регіон Мазовецького воєводства.

Під час заходу також було нагороджено вже реалізовані проєкти, які здійснили спільно польські та українські партнери. У заході в Замку взяли участь також представники Перемиського відділу ОУП та Фонду «Український дім» у Перемишлі, які зараз спільно з партнерами з України реалізовують проєкт «Галицька сцена». Метою цього проєкту є популяризація культур національних меншин – польської у Львові та української в Перемишлі – шляхом створення культурних центрів національних меншин в обох містах.

Завершився захід концертом вроцлавського гурту «Дзюбек бенд», під час якого українські діти зі школи ім. Маркіяна Шашкевича разом з колегами з інших місцевих шкіл малювали плакат програми «Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027». Фото Павла Лози

Успіх учнів «шашкевичівки»

30 травня 2023 року у виставково-конгресному центрі «G2A Arena» в Ясьонці (село біля Ряшева, де розташовано аеропорт) відбулося урочисте підбиття підсумків цьогорічних змагань, які організувала підкарпатська начальниця відділу освіти. Цього року в конкурсі з української мови взяло участь 126 молодих українців. У кожному з трьох етапів вони показали відмінні знання на різні теми, починаючи від фауни та флори України та завершуючи будовою велосипеда. Десять найкращих учнів отримали звання лауреатів. Як повідомляють на фейсбук-сторінці перемиської «шашкевичівки», серед переможців є четверо учнів української перемиської школи. Це – Тимур Лебедєв, який отримав нагороду за III місце, Юлія Філь (8 клас), Софія Лозинська та Поліна Законтна (7 клас). Разом з директором школи Петром Піпкою учні взяли участь в урочистому завершенні конкурсу. На церемонії були присутні Ева Ленярт, підкарпатська воєвода, та Барбара Пелчар-Бялек, підкарпатська начальниця відділу освіти. Під час події на сцені виступили також молоді артисти.

Українські проєкти – серед переможців конкурсу громадських ініціатив у Варшаві

30 травня у Варшаві втринадцяте вручили нагороди за найкращу варшавську неурядову ініціативу. Про це повідомляють на офіційному сайті столиці. Конкурс «S3KTOR» було організовано міською владою, щоб відзначити та підтримати громадські організації та суспільні проєкти. Цьогоріч кожна третя ініціатива, що взяла участь у конкурсі, була присвячена допомозі українцям, які в польській столиці знайшли прихисток від війни.

В основній категорії конкурсу взяло участь 95 ініціатив, які працюють у галузі освіти, культури, спорту, охорони

eprasa.pl 55ad6119de

здоров'я, суспільної допомоги, прав людини. Трьох переможців обрало журі.

Перше місце та нагороду розміром 15 тисяч злотих отримала ініціатива Фонду «Habitat for Humanity Poland» – «Підтримка для осіб з України у 2022 році».

«„За побудову світу, в якому кожен має гідне місце для життя" – під таким девізом виступила організація, яка посіла перше місце. Минулого року завдяки їй багато людей знайшли таке місце та повернули собі відчуття безпеки», – написано в обґрунтуванні рішення.

Фонд працює в Польщі вже понад 30 років та займається покращенням житлових умов.

Друге місце та винагороду в розмірі 10 тисяч злотих отримала Варшавська українська школа (ВШколУ). Її заснував Клуб католицької інтелігенції та Український дім у Варшаві. Школу було відкрито у квітні 2022 року, на 46-й день повномасштабної агресії росії проти України.

«За 46 днів після початку війни вони (Клуб католицької інтелігенції та Український дім у Варшаві – прим. авт.) відкрили у Варшаві першу повноцінну 11-класну українську школу. Завдяки праці кількох десятків волонтерів та підтримці багатьох організацій, вони пристосували приміщення під потреби школи. Взяли на роботу українських вчителів та адміністративний персонал. Зібрали необхідне обладнання. І створили унікальне місце, яке не лише дає можливість завершити перервану освіту, а й простір та середовище, де діти можуть почуватися безпечно серед своїх україномовних однолітків», – ідеться в обґрунтуванні рішення.

ВШколУ дала змогу дітям навчатися українською мовою, згідно з рекомендаціями Міністерства освіти і науки України, залучивши українських педагогів та психологів. У навчальному 2022/2023 році в ній розпочало навчання 270 українських дітей.

Третє місце в основному конкурсі S3KTOR отримав Фонд для тварин «Argos» за «осередок для міських котів у Варшаві».

Фото з фейсбук-сторінки Мирослави Керик, голови Фонду «Наш вибір»

Голова Верховної Ради України говорив у польському Сеймі про Волинь

Протягом 24-25 травня в Польщі з офіційним візитом перебував голова Верховної Ради України (ВРУ) Руслан Стефанчук. 24 травня політик виступив з промовою перед обома палатами польського парламенту. У своїй промові Руслан Стефанчук згадав громадян України польського походження та громадян Польщі, які загинули в російсько-українській війні. Спікер ВРУ також говорив про резолюцію Сейму та Сенату на підтримку України та засудження росії як терористичного режиму. Під час виступу пролунала подяка за багатосторонню та послідовну підтримку України з боку Польщі, прийняття біженців, навчання медиків і військових, постачання зброї та організацію танкової коаліції.

На завершення своєї промови голова ВРУ звернув увагу на необхідність українсько-польського історичного порозуміння та згадав події на Волині 1943 року, 80-ту річницю яких у Польщі відзначатимуть цьогоріч у липні.

«Наближаються 80-ті роковини страшних подій на Волині. Ми розуміємо ваш біль від втрати найдорожчих. Усім свідкам і нащадкам тогочасних подій на Волині я хочу висловити слова щирого співчуття й подяки за те, що зберігаєте світлу пам'ять про ваших предків. Пам'ять, яка не кличе до помсти чи ненависті, а слугує пересторогою, щоб нічого подібного між нашими народами більше ніколи не повторилось», – сказав Руслан Стефанчук. Після цих слів усі присутні в залі встали та оплесками привітали сказане.

У Варшаві голова ВРУ зустрівся з прем'єр-міністром Польщі Матеушем Моравецьким, спікерами Сенату та Сейму Томашем Ґродзьким та Ельжбетою Вітек й президентом Анджеєм Дудою, з яким Стефанчук розмовляв про військову допомогу з боку Польщі, підтримку України на шляху до ЄС і НАТО та про майбутню спільну відбудову України.

В Українському домі відбулася зустріч Руслана Стефанчука з представниками української громади, які живуть у столиці. На завершення свого візиту до Польщі спікер ВРУ відвідав Міжнародний ярмарок книги у Варшаві, почесним гостем якого цьогоріч була Україна.

Фото з фейсбук-сторінки Руслана Стефанчука

Українські нагороди для польських освітян

24 травня в Академію спеціальної освіти ім. Марії Ґжеґожевської у Варшаві прибула делегація керівництва Національної академії педагогічних наук (НАПН) України, яка повідомила про присудження редакцією місячника «Освіта і суспільство» титулів «Автор року – 2022» польським педагогам. Таке звання отримали голова Польського педагогічного товариства, професор Пйотр Костило, д-р Катажина Новосад з кафедри трудової педагогіки та андрагогіки Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні, професор Лодзького університету Боґуслав Сліверський та д-р Дорота Янковська – кафедра культурних основ педагогіки та загальної педагогіки Академії спеціальної освіти Марії Ґжеґожевської у Варшаві. Тим часом звання «Особистість року – 2022» отримала професор Аґнешка Цибаль-Міхальська – декан педагогічного факультету Університету Адама Міцкевича в Познані та голова Комітету педагогічних наук Польської академії наук. Польських освітян нагородили за тогорічні наукові роботи з питань педагогічних контекстів і вимірів війни в Україні. Ці звання отримали й науковці з України за роботи, опубліковані у 2022 році. На першій сторінці місячника НАПН України «Освіта і суспільство» розміщено світлину «Педагогічна еліта України». Отже, польських освітян також було зараховано до поважного кола представників педагогічної науки в Україні.

Підготував **Стефан ЛАШИН**

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 55ad6119de

Аліна КУВАЛДІНА
Фото з архіву організації

Як «Лікарі без кордонів» допомагають українцям під час війни

Франсуа Жіль Делфосс

«Лікарі без кордонів» («Médecins Sans Frontières») – глобальна гуманітарна організація, заснована в Парижі у 1971 році. Вона спрямована на підтримку людей, які опинилися в кризових обставинах, стали жертвами природних бід, техногенних аварій або військових конфліктів. Зараз організація надає допомогу у сімдесяти країнах світу. Головний координатор з надзвичайних ситуацій «Лікарів без кордонів» в Україні Франсуа Жіль Делфосс розповів «Нашому слову» про діяльність організації після початку повномасштабного російського вторгнення, роботу медичного потяга та умови, в яких перебувають хворі на окупованих територіях.

– Чим займаються «Лікарі без кордонів» в Україні зараз?

– Наша діяльність в основному пов'язана з постійним доступом до медичної допомоги для людей, що постраждали від війни. Незалежно від того, чи є вони внутрішньо переміщеними особами, чи живуть в районах поблизу лінії фронту.

Наші зусилля зосереджені в різних сферах. Це, наприклад, мобільні клініки, де працюють медики, але також і психологи, оскільки психічне здоров'я є дуже важливою людською потребою. Такі клініки працюють або в місцях, де є внутрішньо переміщене населення, таких як Вінниця, Дніпро, Миколаїв та інші, або на територіях, що є близько до лінії фронту, або взагалі на лінії фронту, як, наприклад, Запоріжжя. Ці мобільні клініки допомагають людям, які перебувають вдома або в притулках для внутрішньо переміщених осіб.

Також ми надаємо значну безпосередню підтримку деяким лікарням, зокрема донаціями, комплектами допомоги для масових жертв після конкретних критичних інцидентів, коли, до прикладу, ракета влучає у житловий будинок.

Окрім цього, проводиться евакуація пацієнтів, тому у нас є такий компонент як використання медичного потяга, що дозволяє евакуювати вразливе населення, постраждалих або людей з особливими потребами. І ще ми займаємося фізіотерапією поранених унаслідок війни.

Таку допомогу ми надаємо з початку повномасштабної війни з лютого 2022 року. Але в Україні ми присутні взагалі з 1999-го, мали проєкти з лікування ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, гепатиту С. Також працювали і після того, як почалася війна в 2014 році. Наші мобільні клініки з психологами працювали в Маріуполі, Сєвєродонецьку.

Зрозуміло, що в лютому минулого року ситуація для всіх драматично змінилася, і нам довелося припинити там свою діяльність. Проєкти, які ми мали до лютого 2022 року, були призупинені. І організація переключилася на інші гуманітарні потреби, що вимагали надзвичайної реакції.

– Розкажіть, будь ласка, детальніше про медичний потяг.

– Першочергова задумка медичного потяга була в тому, щоб обладнати його відділенням інтенсивної терапії та засобами для стабілізації пацієнтів. Головною метою було евакуювати поранених із районів фронту до більш стабільних областей України.

Пізніше його функції було розширено для інших типів вразливого населення. Наприклад, ми використовували його разом із Міністерством охорони здоров'я та місцевою владою в різних областях для евакуації з деяких спеціалізованих установ людей з особливими потребами, включаючи людей з інвалідністю.

Потяг почав свою роботу у березні 2022 року. Відтоді він зміг евакуювати більше трьох тисяч пацієнтів. В ньому працює понад двадцять медичних працівників, включаючи анестезіолога, кардіолога, лікаря швидкої допомоги, медсестру, медсестру відділення інтенсивної терапії тощо.

Цей потяг здійснював евакуацію людей з Покровська, Дніпра, Запоріжжя, Харкова, Херсона до Києва, Вінниці, Полтави та інших міст України. Зазвичай він працює разом з переправленням через швидку допомогу «Лікарів без кордонів» або швидку допомогу, надану Міністерством охорони здоров'я чи іншою українською медичною організацією. Так відбувається транспортування пацієнта з лікарні до залізничної станції та зі станції на потяг до місця перенаправлення.

– Що бачать лікарі, коли приїжджають на щойно деокуповані території? В яких умовах перебували хворі під час окупації?

– Ми стикалися з цим навколо Києва у березні-квітні того року, але головним чином у Харківській області, а також між Миколаєвом та Херсоном, коли ці території були повернуті під контроль українських сил.

eprasa.pl 55ad6119de

Ситуація там досить драматична. Очевидно, що люди в цих районах перебували протягом тривалого періоду часу з обмеженим доступом до медичної допомоги, оскільки система охорони здоров'я була зруйнована під контролем росії, а також через руйнування, пов'язані безпосередньо з самими бойовими діями.

Доступ до води на цих територіях дуже складний, оскільки водопостачальна інфраструктура також була пошкоджена або зруйнована. Людям дуже складно пересуватися, оскільки там є багато мін та нерозірваних боєприпасів, залишки ракет. Медична інфраструктура частково або повністю пошкоджена, а й іноді забруднена мінами, іноді також розграбована. Тобто, коли росіяни йшли, вони взяли з собою матеріали, обладнання тощо.

Надання допомоги в середині медичного потяга

А населення, яке перебуває в цих районах, – це дуже часто старші люди, люди з особливими потребами та малою здатністю до руху. Вони мають багато хронічних захворювань. Наприклад, діабет. І вони були без належного піклування під час перебування території під контролем росії. Це означає, що їхній стан здоров'я був драматичним. Вони жили тривалий період без належного доступу до якісних ліків, якісної допомоги. Зараз зима вже за нами, але, очевидно, була проблема з опаленням та притулком, будинки також постраждали від обстрілів. І ще одним важливим пунктом є психічне здоров'я людей, котрі перебували на підконтрольних росії територіях.

– Психологічна допомога загалом є одним з важливих напрямків вашої роботи. З якими проблемами до вас найчастіше звертаються?

– Існує багато різних проблем, залежно від того, де ми працюємо. Звичайно, що багато стресу, порушень і проблем з психічним здоров'ям пов'язані з безпосередніми подіями, з якими стикаються люди. Таким чином, іноді ми надаємо те, що ми називаємо психологічною першою допомогою. Це допомога для людей, які, наприклад, постраждали від інциденту, коли ракета впала на житловий район. Це призводить до багатьох жертв, але також всі люди, які живуть навколо, є постраждалими. І вони потребують психологічної першої допомоги. Така перша допомога подібна до медичної, але спрямована на психічне здоров'я і має на меті зменшити з самого початку психологічний вплив критичної події, з якою стикаються люди. Також ми займаємось психосоціальною підтримкою, надаємо консультації з психологом.

Все важливішою також стає робота з посттравматичним стресовим розладом. Оцінки щодо кількості людей, які страждають або потенційно під загрозою ПТСР в Україні, дуже високі. І тут є інший тип психосоціальної допомоги, яку ми теж хочемо надати.

Тому ми працюємо разом з Міністерством охорони здоров'я України, щоб розробити новий інноваційний підхід, аби бути більш ефективними і швидкими у догляді за цими людьми. Це проблема громадського здоров'я. І тепер питання в тому, як ми здатні разом з українськими органами влади збільшити можливості догляду за пацієнтами, кількість яких постійно зростає.

Те, що ми намагаємося розробити зараз, – це спеціальний центр, де можна лікувати людей, які страждають від ПТСР. І ми також плануємо провести навчання з українськими психологами, щоб вони могли повторити модель терапії в інших місцях України.

– Які історії, пов'язані з роботою «Лікарів без кордонів» під час війни в Україні, найбільше запам'яталися особисто вам?

– Є багато різних дуже жахливих ситуацій. Це залежить від регіону, в якому ми працюємо. Коли працюємо в мобільних клініках з внутрішньо переміщеними особами у притулках, зазвичай дуже часто стикаємося з тим, що сім'я раніше мала нормальне життя, а потім раптово втратила близьких, втратила свій будинок, була змушена тікати і жити в страшних умовах.

Притулки також не завжди є дуже приємним місцем для життя, хоча багато що робиться, і є неймовірна солідарність українського народу у цьому питанні. Це дійсно неймовірно, і я хочу підкреслити це. Але люди там втратили одного, двох, трьох членів сім'ї, коли вони мусили тікати, наприклад, з Маріуполя. Ці люди втратили все.

Хочу розповісти про один випадок, він також дотичний до вашого питання про ситуацію на контрольованих росією територіях та що ми виявляємо, коли вони повертаються під контроль України. Я пам'ятаю одного старенького, який був сам удома в Ізюмі, він зламав стегно. Це був вісімдесятирічний чоловік, що пробув у своєму будинку два або три тижні. Він не міг пересуватися, і ніхто про нього не дбав. Чоловік був повністю ізольований, загублений і забутий. Просто лежав у своїй кухні. І тільки, коли район повернули під контроль українських сил, його змогли виявити і доставити до лікарні.

На окупованих територіях є багато людей похилого віку, людей з особливими потребами, з низькою мобільністю, яким важко пересуватися і вони є повністю ізольованими.

Це наш обов'язок, і ми справді докладаємо багато зусиль, щоб мати змогу надати допомогу всьому вразливому населенню в Україні. Зокрема і тим мирним мешканцям, які проживають на українській території під тимчасовим контролем росії. Але, на жаль, поки наші спроби це зробити не мали успіху. ●

eprasa.pl 55ad6119de

Підготувала **Тетяна ДАНЮЧЕНКО**
Фото з фейсбук-сторінки
Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie

Україна – почесний гість на Книжковому ярмарку у Варшаві

25-28 травня 2023 року в Палаці культури і науки у Варшаві та біля нього, на площі Дефіляд, відбувся Міжнародний книжковий ярмарок. Україна мала цьогоріч особливий статус – Gość Honorowy, її великий стенд було розміщено в Мармуровій залі ПКіН, він діяв під гаслом «Мільйони мостів». Тут можна було придбати книжки українською мовою від 43 видавництв, а окрім цього, на ярмарку працювала книгарня з книгами українських авторів у польському перекладі та виданнями про Україну. Для подій Україна мала дві сцени – «Київ» та «Львів».

На відкритті Книжкового ярмарку був присутній Руслан Стефанчук, голова Верховної Ради України, що перебував у цей час у Польщі з офіційним візитом, а також онлайн виступили перша леді Олена Зеленська та міністр культури Олександр Ткаченко. Також в церемонії відкриття взяли участь Малґожата Кідава-Блонська – віце-спікерка Сейму Республіки Польща, Альдона Маховська-Ґура – заступниця мера Варшави, Василь Зварич – посол України в Польщі, Олександра Коваль – директорка Українського інституту книги та інші поважні гості.

«Бути почесним гостем на Книжковому ярмарку у Варшаві – це зовсім інший масштаб, – зізнається директорка УІК. – Торік ми були тут з невеликим 20-метровим стендом. Цього року маємо 200 метрів».

Для того, щоб Україна мала таке широке представлення, до організації долучилася низка інституцій: Український інститут книги, Фундація «Історія і Культура», Польський інститут книги, Міністерство культури та національної спадщини Польщі, Посольство України в Польщі, польське МЗС та Український інститут.

В межах програми відбулися десятки зустрічей з українськими письменниками, поетами та журналістами. Це були, зокрема, Юрій Андрухович, Остап Сливинський, Юрій Винничук, Світлана Тараторіна, Катерина Бабкіна, Галина Крук, Ярина Чорногуз, Вахтанг Кебуладзе та інші. Також пройшли заходи, присвячені художнім перекладам та сучасній ситуації на українському видавничому ринку.

Однією з важливих подій була презентація Юрієм Андруховичем польського перекладу свого останнього роману «Раідо Ніч», ця подія привернула багато уваги на ярмарку. Дитяча письменниця Галина Ткачук представила свою книгу «Дуб трьох лісовіків», Арт Антонян – свій роман-антиутопію «TÜK». Поетеса, активістка, військова Ярина Чорногуз презентувала поетичну збірку «[dasein: оборона присутності]». Таня Стус, авторка книжки «Таємні історії маленьких і великих перемог», провела майстер-клас з оповіданнями із терапевтичним ефектом про досвід проживання дітьми подій російсько-української війни. Остап Сливинський привіз «Словник війни» (польською книгу переклав Богдан Задура) – в книзі зібрані розповіді українців про їхні досвіди війни; співавтори «Словника» – Анна Процук, Євген Клімакін, Оксана Курило, Дмитро Ткачук, Богдана Романцова, Олександр Моцар, Станіслав Туріна, Лариса Денисенко, Вікторія Черняхівська, Катерина Єгорушкіна, Аріна Лепетюх, Віолетта Терлига та інші. Видавництво «Ранок» презентувало польськомовне видання коміксу «Пес Патрон і Шкарпетковий монстр», провело розповідь про історію створення коміксу та познайомило з командою, котра над ним працювала. Задля настрою на стенді увімкнули один з сучасних українських хітів «Хто тримає цей район? Пес Патрон». Діти і дорослі розкупили усі примірники комікса.

Загалом українські видавництва й автори мали 58 заходів, і на власному стенді, і в межах українсько-польського фестивалю «Сила слова – польсько-українські літературні діалоги». Це була серія зустрічей і розмов письменників, журналістів, інтелектуалів з Польщі та України. Зокрема, такі як: «Історія та майбутнє українсько-польських відносин» (Андрій Когут, Віталій Портніков, Пйотр Сквєцінський та Марек Ціхоцький), «Як писати про війну: перспектива вашої війни та війни, в якій ви є гостем» (Євгенія Подобна, Томаш Форро та Павел Пєньонжек), «Бути жінкою у складні часи» (Катерина Бабкіна та Мартина Бунда), «Культура пам'яті: як пам'ятати про війни» (Магдалена Гавін, Лукаш Адамський, Остап Сливинський та Олександра Матвійчук, модераторка: Олександра Гнатюк) тощо.

Міжнародний книжковий ярмарок у Варшаві проходить щороку, це провідна подія у видавничій галузі. В ньому взяли участь майже 500 учасників з Польщі та 14 інших країн. Загалом там було майже 1000 авторів, перекладачів, ілюстраторів та інших осіб зі світу культури, літератури та видавничого бізнесу. На трьох сценах і в семи залах було проведено близько 270 зустрічей та більше 500 – на стендах видавництв. ●

eprasa.pl 55ad6119de

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Свято дитячої творчості на Мазурах

Мазурський відділ Об'єднання українців у Польщі (ОУП) та греко-католицька парафія Пресвятої Тройці в Ґіжицьку організували «Свято дитячої творчості». Захід відбувся 28 травня в місцевості Ридзево.

Ансамбль «Вишиванка»

Свято дало можливість молодим українцям представити свої артистичні таланти, було нагодою для ширшої інтеграції та розваги. Однією з розваг, яку забезпечили організатори, була прогулянка кораблем «Мазурської жеґлюґи» з Ґіжицька до Ридзева. Після концерту діти взяли участь у заняттях з аніматорами та спортивних іграх. Організатори подбали також про смачне частування.

Діти з пункту навчання у Круклянках

На сцені молоді артисти розповіли про козаків і вишиванку – її символіку, роль в українській культурі – та віддали шану всім матерям. Не забракло народних танців і їхніх сучасних обробок, наприклад, під відому пісню «Стефанія». Глядачі почули також низку популярних і зворушливих пісень, як «Два кольори», «Червона калина» чи «Марш нової армії», що були в репертуарі дітей з пунктів навчання в Ґіжицьку, Венґожеві, Круклянках та в програмі соліста Ігоря Гайдаша. Багатство рідної культури розкрили перед учасниками й гості з України, які через війну живуть у Польщі – ансамблі «Вишиванка», що діє при Об'єднанні українців у Сувалках, та «Червона калина» із Венґожева. Тим часом польські гості – ансамбль «Нєґоцін» – показали публіці багатство сілезької культури, а колектив «Екстрім кідс» презентував сучасний танець. Особливим гостем свята став ансамбль «Гілочка» з Черемхи, який існує вже близько 30 років і популяризує українські народні пісні, переважно Підляшшя, але також Волині та Полісся.

Велика кількість артистів, глядачів і гарна погода цього дня тішили всіх, зокрема голову Мазурського відділу ОУП Івана Піка. Серед головних цінностей заходу він назвав можливість показати артистичні таланти наймолодшого покоління українців, котрі мешкають у регіоні: «На нашій сцені завжди є діти, які навчаються в пунктах української мови та відвідують уроки релігії. І саме з думкою про інтеграцію наших молодих нащадків проводимо цей захід». У зв'язку з війною ряди виконавців та публіки поповнили гості з України. Це ще один інтеграційний фактор, на який вказує голова Мазурського відділу. Його тішить, що, крім дітей та батьків, у святі брали участь старші представники громади – це доказ того, що захід об'єднує всі покоління місцевих українців.

Позитивно свято оцінив парох ґіжицької парафії о. Василь Парасюк та відзначив різноманітну програму й високий рівень виконання. Він підкреслив, що дуже важливо було на початку хвилиною мовчання вшанувати загиблих у війні героїв, а також дітей. «Такі заходи треба робити, щоб дитинство попри війну запам'ятовувалося позитивними емоціями», – підкреслив священник. Черговим важливим елементом свята, за його словами, була спільна літургія в ґіжицькому храмі в наміренні всіх родин. «Ці всі штрихи складають повну мозаїку інтеграції українців з Польщі й тих, хто знайшов тут прихисток від війни», – підсумував о. Василь Парасюк.

Творчі презентації та розважальні активності в Ридзеві склалися в чудову картину і завдяки місцю, де відбувалася подія, – гарна та розлога ділянка на березі озера. Організатори традиційно можуть проводити тут захід завдяки прихильності місцевих українських підприємців – сім'ї Біласів. ●

eprasa.pl 55ad6119de

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки статті

«Триматися і не падати духом»

Камерний хор «Credo» на Міжнародному фестивалі церковної музики в Білостоці

Уже в 42-й раз хори з усього світу зустрілися у Підляській опері і філармонії у Білостоці на найбільшому святі сакральної пісні – Міжнародному фестивалі церковної музики «Гайнівка 2023». У конкурсних прослуховуваннях взяв участь камерний хор «Credo» з Луцька. Він став лауреатом II місця у категорії аматорських хорів. Ще до виступу вдалося порозмовляти з диригенткою Катериною Токало та Надією Севрюковою, вчителькою луцького ліцею № 9, яка співає у хорі.

– Насамперед розкажіть про ваш хор.

Катерина Токало: Ми – церковний хор парафії Холмської ікони Божої Матері з міста Луцька Волинської єпархії Православної церкви України. Служимо на богослужіннях з 2009 року. Звичайно, що склад хору змінився і храм сам змінився: від дерев'яного – він зараз стає мурованим. Будується церква і будується хор.

Починали ми з невеличкого складу, зараз трошки його розширили. Хоча ми є аматорським хором, маємо амбіції і бажання співати складнішу музику та приймати участь у конкурсах для розвитку, збагачення і обміну досвідом.

Надія Севрюкова: Ми – парафіяльний хор, тобто ми супроводжуємо кожну Службу Божу, вечірні, літургії, свята. Збираються однодумці, люди, захоплені хоровим співом. Далеко не всі є професіоналами, але ми намагаємося доносити слово Боже своїм співом до людей.

– Цікаво чути, що ви з парафії Холмської ікони Божої Матері. Відомо, що саме в Луцьку зберігається зараз ця чудотворна ікона, яка віками була в Холмі.

Надія Севрюкова: Це ікона XI століття, найшанованіша ікона Київської Русі.

Катерина Токало: У неї така багатостраждальна історія. Її оригінал зараз знаходиться в музеї Волинської ікони, а в храмі в нас – копія. Це старовинна ікона такого світового значення, і саме наш храм носить ім'я Холмської ікони Божої Матері.

Диригентка хору Катерина Токало

– Ви зараз берете участь у Міжнародному фестивалі церковної музики в Білостоці. Чи були якісь складнощі, аби приїхати на цей конкурс?

Катерина Токало: Так, були складнощі, я взагалі думала, що ми не виїдемо, тому що Державна служба України з етнополітики та свободи совісті, яке відповідає за релігію, нам відмовила у перетині кордону за останнім наказом президента України. І ми зверталися у Міністерство культури, готували дуже велику кількість додаткових документів. Все-таки нам дали дозвіл, хоча не в повному складі випустили чоловічу групу. Четверо чоловіків не змогли приїхати, тобто ми тут неповним складом.

– Які твори підібрали на цей фестиваль?

Катерина Токало: Ми обрали виключно український репертуар, щоб в хронологічному порядку показати палітру стилів української музики. Розпочинаємо з давньоукраїнської монодії, потім співаємо українське бароко, далі XVIII століття, класицизм, український романтизм і сучасну музику. Може, це не вся палітра української музики, бо неможливо все виразити в одному конкурсному виступі.

– Як ви готувалися до конкурсу?

Надія Севрюкова: Зазвичай у нас дві репетиції на тиждень. Перед фестивалем ми збиралися практично через день. Мусили більше часу приділяти підготовці, бо розуміли відповідальність виступу на цьому фестивалі.

– Чи раніше ви вже брали участь у цьому заході?

Катерина Токало: Ні. Колись, понад 20 років тому, у фестивалі приймав участь наш потужний Архієрейський хор «Оранта» з Луцька. Однак ми тут вперше. Це була, до речі, моя мрія. Мені ще кілька років тому здавалося таким недосяжним, що ми можемо поїхати на міжнародний конкурс, але мрії збуваються. Я дуже рада, що нам вдалося і ми тут.

– Які ваші сподівання?

Катерина Токало: Місця, нагороди – мене це не хвилює, ми розраховуємо на те, що покажемо частинку своєї душі і поділимося своєю музикою, тим, що ми готували. Моя мета – максимально душевно це показати, щоби нам не завадив страх сцени.

Надія Севрюкова: Чесно, ми приїхали не за місцями. Ми хочемо поділитися чимось своїм, подивитися, навчитися багато нового і трішечки вирости. Ми – камерний

eprasa.pl 55ad6119de

Мирослав ГАВРИЛЕЦЬ
Фото автора статті

З Шевченком і материнством у Мокрому

21 травня у Мокрому відбувся величний концерт, присвячений пам'яті нашого генія Тараса Шевченка; разом з цим захід був пов'язаний і з Днем матері. Тож такий зміст був у виконуваних піснях та поезіях – оспівувано матір-Україну, а вірші відсилали нас до теперішнього непростого часу.

Виступити сюди приїхало багато дитячих колективів із Сяноцького відділу ОУП. У заході взяли участь колективи «Ослав'яни» та «Співанка» з Мокрого, а також «Лем Ми» з Команчі. Крім цього, на сцені з'явилися дітки з пунктів навчання української мови у Сяноці, Репеді, Команчі, Мокрому та діти з України, що зараз вчаться у сяноцьких школах.

Подяка всім організаторам, вчителям та управі Сяноцького відділу ОУП. Зала була повна, а рівень виконавців був високий і їх варто було послухати. ●

хор «Credo», і наше кредо – це духовність, постійний розвиток.

– При нагоді хочеться запитати, як зараз ситуація в Луцьку?

Надія Севрюкова: У Луцьку в нас відносно спокійно. Слава нашому ЗСУ, що вони охороняють небо. Часом бувають тривоги, але під прямі обстріли Луцьк потрапляв тільки кілька разів. А так відносно спокійна ситуація.

– Як війна вплинула на роботу хору?

Надія Севрюкова: З початку війни, перші місяці, дуже змінилася наша праця, тому що багато хто виїхав за кордон, зокрема наша керівниця. Вона була змушена виїхати з маленькими дітьми в Чехію.

Першу літургію у нас співало семеро людей, тому що був великий розпач, була неочікуваність, невідомість майбутнього. Але згодом ми зрозуміли, що маємо продовжувати нашу роботу і з'явилася більша єдність, розуміння, що ми маємо бути кожен на своєму місці. На Великдень нас співало на всеношній восьмеро людей. Казали, що саме в пасхальну ніч велика вірогідність обстрілів. Але ми впоралися.

Коли ми їхали в Литву на міжнародний конкурс, то наша регент керувала підготовкою хору з Чехії. Вона казала по вайберу, по телефону, що нам робити, і ми намагалися готуватися без неї. Згодом ми всі зустрілися у Варшаві. Ми їхали з Луцька, наша пані Катерина їхала з Чехії, а ще були окремі хористи, що побували в Польщі. Ми зустрілися у Варшаві і вже звідти їхали в Литву на міжнародний конкурс. Згодом всі повернулися, зараз більшість наших хористів, практично сто відсотків, у Луцьку. Тому й у нас репетиції увійшли у звичайний режим. Працюємо. Кожен на своєму місці. Тримаємо оборону України, як можемо.

Катерина Токало: Складно психологічно. Кожен травмований, кожен у своїй раковині, як равлик, навіть підсвідомо, не розуміючи того. Тому важко клеїти до кучі колектив. Однак, якби не спів і не церковні служіння, було би ще складніше. Це нас тримає. Ми не розпалися, а багато аматорських колективів і церковних хорів просто розпалися. Ми тримаємося кучі, робимо по можливості благодійні концерти. Це і для реабілітації громадян, і якісь кошти, звичайно, вони мізерні, збираємо на ЗСУ. Ми на своєму місці, намагаємся тримати фронт, тримати себе і не падати духом. ●

eprasa.pl 55ad6119de

Степан МІГУС, Тетяна БАКОЦЬКА
Фото – Тетяна Бакоцька

Зруйнована Харківщина у фотографіях

16 травня в Ольштині відбулася урочиста церемонія закриття фотовиставки «Покалічена», яку можна було відвідати протягом двох тижнів у приміщенні Воєводської публічної бібліотеки ім. Е. Сукертової-Бєдравіни (ВПБ) в ольштинській «Старій ратуші», що в Старому місті. На дев'яти великоформатних стендах було представлено фотодокази обстрілів, здійснених російськими варварами по об'єктах цивільної інфраструктури, та масштаби руйнувань Харкова й навколишніх територій. Фотографії підготували представники Інформаційного центру «Майдан Моніторинг» – громадської організації, що діє в Харкові вже майже одинадцять років.

Виставка за сприяння легенди «Солідарності» віцемаршалка Богдана Борусевича, Ольштинського відділу ОУП і голови комісії національних меншин сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Ярослава Сломи «примандрувала» до Ольштина з Ґданська. Воєводська публічна бібліотека в Ольштині одразу погодилася представити її публіці. До речі, у приміщенні бібліотеки постійно відбуваються презентації воєнних «досягнень» варварів XXI століття – московської орди.

– Десятки тисяч звичайних поляків почали допомагати українцям від перших годин повномасштабної війни, – згадує Адріанна Валендзяк, виконувачка обов'язків директора ВПБ в Ольштині. – Маємо пам'ятати, що війна почалася ще 2014 року… Виставка має зворушити людські серця, щоб допомога була активною й тривала стільки, скільки це буде потрібно.

Мирон Сич, віцемаршалок Вармінсько-Мазурського воєводства, говорячи про масштаби руйнування цивільної інфраструктури, про численні жертви серед цивільного населення, підкреслив, що значної частини руйнувань можна було уникнути, якби Європа й цивілізований світ «рішучіше та швидше почали допомагати Україні зброєю, а варварську країну одразу цілковито ізолювали від світу».

Ярослав Слома і Мирон Сич

Голова комісії у справах національних та етнічних меншин сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Ярослав Слома сказав:

– Від початку повномасштабного вторгнення кожен день приносить Україні нові жертви й руйнування. На цих фотографіях ми бачимо зруйнований Харків, що розташований усього за 38 кілометрів від російського кордону. Але місто досі залишається незламним. Так само як і Миколаїв, Херсон та інші українські міста.

За словами Ярослава Сломи, ця виставка показує не лише величезні втрати та жертви, а й героїчну оборону, опір та щоденну боротьбу українців із російськими окупантами.

Віцеконсул України в Ґданську Олександр Марцінів подякував полякам за величезну допомогу та висловив сподівання, що вона триватиме до завершення війни, до перемоги України, й навіть довше. Україні буде потрібна допомога всього світу у відбудові зруйнованої Харківщини й усієї України.

Під час урочистої церемонії закриття виставки було вручено нагороду «Ольштинянин 2022 року» за версією газети «Виборча Ольштин» (Wyborcza Olsztyn). Переможця конкурсу обирали читачі видання. За результатами голосування, перемогли представники соціальної ініціативи «Транскордонна група»: Лукаш Міхалкевич, Моніка Дибек, Марцін Грико, Кароліна Візнер, Анна Груцела та Пауліна Гнацінська. Завдяки їхній допомозі вдалося евакуювати понад 7 тисяч людей з охопленої війною України. Також волонтери «Транскордонної групи» на власних автомобілях возили в Україну гуманітарну допомогу.

Фіналістами конкурсу «Ольштинянин 2022 року» стали люди й організації, які активно та постійно допомагають українським біженцям. Це, зокрема, Петро Палінський, котрий разом із батьком за власні гроші відремонтував за рік майже 1000 велосипедів, які йому віддали поляки, й подарував їх біженцям; директор Міського осередку культури Маріуш Сенєвич – за проєкт «Ольштин на Вармії» та створення культурного простору для українців, де діє Фонд «Два крила», заснований біженцями; греко-католицька кафедральна парафія (Карітас) – головний пункт допомоги біженцям в Ольштині, а також військовим та цивільним в Україні.

Біженка з Харкова, учасниця Програми допомоги іноземцям Федерації громадських організацій FOSa Вармінсько-Мазурського воєводства Юлія Литвинова зі сльозами на очах розповіла про своє місто:

– Харків – одне з найбільших і найгарніших міст Європи. росіяни претендували на це місто ще в перші дні війни у 2014 році. Бо, за їхньою версією, в 1919-1934 роках Харків був столицею УРСР, а тому це російське місто. Хоча насправді, коли більшовики окупували Україну, їм було вигідно в той час створити столицю окупованої території саме в Харкові – в українському місті. Досі пам'ятаю той страх, який відчувала, коли у 2014-му нам роздавали на роботі трудові книжки. Ніхто не знав, що буде далі: чи зможемо залишитися в Україні, чи нам судилася така страшна доля, як Донецьку й Луганську. Майже 10 років тому український Харків вистояв. І нині нам вистачить стійкості. Мій син захищає Україну на фронті, захищаючи, серед іншого, загальноєвропейські цінності. Я вдячна польському народові за солідарність і твердо вірю, що понівечену Україну обов'язково відбудуємо. ●

eprasa.pl 55ad6119de

Степан МІГУС
Фото з архіву Тетяни Бакоцької

Юний тхеквондист з України, що тренується в Ольштині, здобув золото

Дванадцятирічний Михайло Хода з Миколаївської області, який від наймолодших років захоплюється бойовим мистецтвом тхеквондо, виборов 20 травня цього року в Бидґощі золоту медаль у змаганнях Куявсько-Поморської ліги тхеквондо. Перше загальнокомандне місце здобули спортсмени клубу «Тхеквондо Ольштин», де хлопець продовжив тренування після втечі з мамою, журналісткою Тетяною Бакоцькою, і маленькою сестричкою від війни в Україні. Саме його золота медаль, яку він виграв після року тренування в Ольштині, забезпечила перемогу збірній команді.

Михайло Хода під час турніру в Бидґощі. 20.05.2023

– Я вдячний тренерам Марціну Хожелевському, Каролю та Юстині Вілгошам, Томашу Кобринському за те, що знову маю тхеквондо-родину, – радіє юний українець. – Рік тому ми з мамою та шестимісячною сестрою були змушені тікати до Польщі, бо в моєму селі почалися бойові дії. Ми приїхали в Ольштин, бо тут діє один із найкращих клубів Європи з тхеквондо.

Тренер спортсмена, голова Миколаївської обласної федерації тхеквондо, старший тренер збірної команди України серед кадетів Григорій Хозяінов у складі 36-ї окремої бригади морської піхоти імені контрадмірала Михайла Білинського брав участь у боях за Маріуполь, воював на Миколаївщині й Херсонщині. 7 листопада 2022 року він зник безвісти під час боїв біля Бахмута. 27 листопада 2022 року йому виповнилося 50 років.

– Наш клуб був одним з найкращих в Україні. Вихованці тренера – чемпіон світу серед кадетів, чемпіони Європи та багатьох міжнародних змагань. У Миколаєві я тренувався 4 роки. Був переможцем та призером багатьох турнірів. Я вибирав не вид спорту, а хотів, щоб у мене була можливість спілкуватися з тренером Григорієм Борисовичем Хозяіновим. Мій тато був одним із його перших учнів на початку 2000-х років, коли тренер заснував у Миколаєві обласне відділення Федерації, – продовжує розповідь Михайло Хода.

Тато Михайла, Руслан Хода, проводив безплатні тренування з тхеквондо для дітей у передмісті Миколаєва – в селах Шевченківської громади, яка з перших днів повномасштабної війни стала епіцентром боїв за Миколаїв.

– Мій тато був із багатодітної бідної родини. У нього часто не було можливості заплатити за тренування. Коли тренер дізнався про це, дозволив займатися безплатно. Тому пізніше тато почав як волонтер тренувати дітей у селах. Це був також прояв його вдячності тренеру. Думаю, він впізнавав у цих дітях себе, бо для більшості сільських дітей дуже дорого їздити в місто на тренування. Окрім того, навіть до війни ввечері не було автобусів, і ми мусили їздити в місто та назад автостопом. А для дітей це дуже незручно, важко й небезпечно. Останнє тренування з тхеквондо, яке тато провів, завершилося о 18-й годині в середу, 23 лютого 2022 року, в селі Шевченкове Миколаївського району, – розповів хлопець.

Тато Михайла загинув у бою під час артилерійського обстрілу з боку російських окупантів 4 серпня 2022 року в Херсонській області. Руслан Хода був командиром відділення розвідувального взводу 36-ї окремої бригади морської піхоти імені контрадмірала Михайла Білинського. 25 липня 2022 року йому виповнилося 37 років. Він не дожив 25 днів до першого дня народження доньки. Тіла Руслана та його побратимів, які також загинули того дня, досі не змогли забрати. російські військові постійно обстрілювали цю територію. Тому похорону ще не було. Майже рік родичі щодня чекають звісток про нього від командування бригади.

– Тато хотів служити саме в 36-й бригаді, тому що там був наш тренер. Коли тато загинув, тренер дуже важко переживав цю трагедію. Для нього він був, як син. Тоді ж загинув найкращий друг тренера в бою на Харківщині. Щоб хоч якось його втішити, я пообіцяв, що коли ми повернемося додому, то буду замість тата проводити тренування з тхеквондо для дітей Шевченківської громади, – запевняє Михайло Хода.

В Ольштині Михайло Хода тренується безплатно. Тренер «Школи спортивного чемпіонату в Ольштині» Марцін Хожелевський розповів, що, як і в Миколаєві, тренування відбуваються тричі на тиждень за подібною навчальною програмою. Мовного бар'єра немає, бо тхеквондо – це корейське бойове мистецтво, а тому термінологію та базову техніку: рахунок, команди, стійки, рівні нанесення удару та блоку – озвучують корейською мовою.

– Як і всі поляки, ми продовжуємо допомагати українським дітям чим можемо й щиро радіємо, коли вони мають досягнення, – каже Марцін Хожелевський. ●

Тренер Михайла Григорій Хозяінов і тато Михайла Руслан Хода

eprasa.pl 55ad6119de

ІСТОРІЯ

Анатолій ШОРОХОВ
Фото з Вікіпедії

Павло Скоропадський: людина з минулого

В один із зимових днів 1918 року від київського вокзалу відходив потяг із німецькими військовослужбовцями. Вони поспішали повернутися на батьківщину, де відбулася революція, котра привела до знищення третьої з великих імперій Європи. Серед людей, які поверталися додому, ховався чоловік, одягнений у німецьку шинелю. Втікач ще недавно був найвизначнішою особою України, тепер же намагався зберегти інкогніто. Хоча прізвище його вже закарбувалося в історії козацького роду й країни, бо звався Павлом Скоропадським.

Дитячі роки й освіта: за кордоном і вдома

Народився він 3 (15) травня 1873 року у знатній козацькій родині, хоча й за кордоном, в курортному місті Вісбадені (Німеччина), де відпочивала його мати Марія Міклашевська. Новонароджений був пов'язаний різними ступенями спорідненості із п'ятьма гетьманами України, мав знатних і багатих батьків, отже прекрасне майбутнє йому було вже забезпечене. Перші п'ять років життя Павла пов'язані з німецькою землею, мовою якої він і почав розмовляти. Потім була Україна, де у маєтку діда Івана, в Тростянці Чернігівської губернії (нині це Сумщина), і пройшли його дитячі роки. Дід – людина із сильною волею, повчав малого, щоб він не був «ганчіркою», бо такий чоловік «ні на що не буде здатним». Онук показав, що матиме сильну волю. До певного віку його одягали як дівчинку, бо така була мода в тодішніх аристократичних колах. Але в 5 років хлопчик проявив непокору і заявив, що надалі «не хоче бути дівчинкою». Дід Іван несподівано прийняв його сторону і розпорядився, щоб малому видали штанці. У будинку діда дотримувались українських звичаїв, висіли портрети гетьманів, були книги з історії України. Привчали до праці: Павло разом з іншими дітьми вчився плугом орати землю, сіяти й збирати урожай. Дід, щоб зацікавити дітей, купив зерно, зібране ними. Початкову освіту хлопчик здобув вдома, а продовжив її у гімназії в Стародубі. Традиційною й престижною серед аристократії була військова освіта, тож у 1886-1893 роках Павло навчався у Пажеському корпусі Санкт-Петербурга. Потім була служба у Кавалергардському полку, де він отримав звання поручика і став полковим ад'ютантом.

Участь у битвах і війнах

Коли почалася російсько-японська війна, Павло Скоропадський відразу ж подав рапорт про переведення його в діючу армію і в лютому 1904 року відправився в Маньчжурію. Спочатку служив осавулом у Забайкальському козацькому війську, потім (із травня 1904 року) був ад'ютантом командувача Східного загону Маньчжурської армії, а з жовтня – за власним бажанням покинув штабну роботу і став командиром 5-ї сотні Читинського кінного полку Забайкальського козацького війська. Проявив себе як хоробра людина, брав участь у розвідувальних операціях і нападах на тили противника. Отримав один із перших своїх орденів і золоту зброю «За хоробрість». В травні 1905 року став ад'ютантом командувача російськими військами на Далекому Сході. На кінець року отримав звання полковника і був призначений флігель-ад'ютантом Ніколая II. Після закінчення війни (у вересні 1910 р.) став командиром 20-го драгунського Фінляндського полку і генерал-майором російської армії (1912 р.).

Після початку Першої світової війни вирушив на фронт і відзначився вже у перших бойових операціях. З жовтня 1914 року став командиром бригади, потім (із липня 1915 р.) командувачем дивізії, отримавши в 1916 році звання генерал-лейтенанта. А 22 січня 1917 року прийняв командування 34-м армійським корпусом, який перебував на терені України. На цій посаді і застала його революція.

У вирі боротьби за владу й незалежність

Знищення імперії і встановлення республіки було тяжким ударом для Павла Скоропадського, бо він все

eprasa.pl 55ad6119de

ж таки належав до аристократичних верств тодішнього суспільства. Ворожими були й ідеї, які проголошувала Українська Центральна рада. Коли влітку 1917 року почалася «українізація» армії, 34-й корпус було перетворено на 1-й Український, і Скоропадський очолив його. Але, за спогадами людей, котрі спілкувалися з ним, він тільки виконував «покладене на нього начальством доручення, якому сам не співчував». Тим часом, у жовтні 1917 року, на з'їзді Вільного козацтва у Чигирині, де були присутні делегати від 5 українських губерній і Кубані, його обрали отаманом Вільного козацтва. Скоропадський не відкривав своїх поглядів і ставлення до української влади, хоча після більшовицького перевороту у Петрограді змушений був визнати зверхність Української Центральної ради. Для нього російські більшовики були іще гіршими, ніж українські соціал-демократи. Коли більшовики зайняли Київ (у січні 1918 року), Скоропадський мусив переховуватися, щоб не потрапити у їхні руки. Однак на початку березня 1918 року німецько-австро-угорські війська захопили Київ, і з ними до влади повернулася і Центральна рада. Втрималася вона недовго. Посилення протистояння між населенням і чужоземним командуванням, яке не могло забезпечити війська продовольством, слабкість Центральної ради, здатної «лише на декларації і соціалістичну риторику», все це зробило питання про зміну влади актуальним. Ось тут і дочекався свого часу консерватор Павло Скоропадський, котрий за світоглядом був близьким до монархічних центральних держав. Крім того, він ще й мав за свояка командувача німецьких військ в Україні генерал-фельдмаршала Германа Ейхгорна (їхні жінки були сестрами). Отже, участь німецького командування у перевороті, котрий було здійснено в Києві, безумовна. 29 квітня 1918 року відбувся Всеукраїнський з'їзд хліборобів, на якому Скоропадського проголосили гетьманом України. Він ще й сам підтвердив це власноручною грамотою. Переворот був практично безкровним: в сутичці загинуло лише 3 офіцери. Старі державні структури – Центральну раду й уряд Української Народної Республіки (УНР) розпустили. В Україні розпочалась нова історична доба – «гетьманат Скоропадського».

Гетьманат – недоношена дитина України

«Держава Україна» Павла Скоропадського проіснувала лише сім із половиною місяців, що дуже мало для будь-якої держави. Генерал Еріх Людендорф із радістю відзначив, що «у Києві прийшов до влади чоловік, з яким було легко працювати». Дійсно, Скоропадський, як військовий, у перші місяці встановив більш-менш чіткий порядок. Він знайшов підтримку серед великих землевласників і промисловців, відмовившись від революційних змін у земельному питанні і встановивши жорсткий порядок на підприємствах. В зовнішній політиці орієнтувався на підтримку Німеччини та її союзників, встановив зносини з урядами Криму, Дону й Кубані, підписав перемир'я (12 червня 1918 р.) і з урядом радянської росії. Розпочав створення нових військових формувань – Запорізької дивізії, Сердюцької дивізії, окремого загону січових стрільців. Було фактично створено Генштаб і штабні структури у 8 територіальних округах. Державною мовою стала українська, хоча більшість українських чиновників її не знала. Були відкриті українські – Академія наук, університети у Києві, Кам'янці-Подільському, Харкові, Одесі й Катеринославі, гімназії й початкові школи, хоча в них продовжували викладати російською (бо викладачі теж не знали української). Тому, за свідченнями генерала Алєксандра Черачукіна (посла Війська Донського в Україні), «особи, що оточували гетьмана, складаючи його свиту, силкувались говорити по-українськи і тут же глузували з незалежної України». Скоропадський відновив структуру «гетьманату» в Україні, але в XX столітті вона вже виглядала архаїчно. Його політика, особливо реквізиція продукції сільського господарства для окупантів, викликала масове невдоволення селянства. Значна частина країни була охоплена повстаннями. У вересні 1918 року Скоропадський відвідав Берлін, зустрівся із Вільгельмом II, але під останнім трон вже теж хитався. 9 листопада в Німеччині відбулася революція. 14 листопада гетьман призначив главою свого уряду Сергія Гербеля (колишнього члена Державної ради російської імперії) і видав грамоту, в якій заявив, що Україні «першій належить виступити у справі утворення Всеросійської федерації, якої конечною метою буде відновлення Великої Росії». Цей крок остаточно згубив його.

Повстання проти гетьмана. Втеча й еміграція

В Україні почалося повстання. Була створена Директорія УНР на чолі із Володимиром Винниченком і Симоном Петлюрою, яка заявила, що «генерал Павло Скоропадський є насильник і узурпатор народної влади». Останній був змушений таємно покинути Київ, сховавшись в одному з вагонів серед німецьких вояків. Скинутий гетьман зі своєю дружиною Олександрою і дітьми оселився в місті Ванзеє (поблизу Берліна). Його прихильники намагалися продовжувати свою діяльність в створеному ними «Союзі гетьманців-державників», але великої ролі він вже не зіграв; минуле не можна було повернути. Сам Скоропадський отримав пенсію від президента Німеччини Гінденбурга у 1925 році, яку продовжував йому виплачувати й Гітлер. 16 квітня 1945 року, під час бомбардування німецької території англо-американською авіацією, Скоропадський був смертельно поранений. Похований на цвинтарі Оберстдорф у Баварії.

У своїх спогадах він написав: «Щоб там не було, Україна в тій чи іншій формі буде. Не примусиш річку йти назад, так само і з народом, його не примусиш відмовитися від своїх ідеалів. Тепер ми живемо в часи, коли одними штиками нічого не зробиш». І в цьому відношенні останній гетьман виявився пророком. Україна під кінець XX століття не тільки добилася незалежності, але й мужньо захищає її від хижих штиків загарбницької держави, з якою Скоропадський пов'язував майбутнє України. ●

eprasa.pl 55ad6119de

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Маріуполь и Бахмут, хоц доцяп знищены, а в піснях великы

Віра може горы переносити, та чом бы не одбудувала міст зруйнуваных през адове войско. Початок жытя новой рослины тіж має в смерти зернятка, та чом бы з руін Маріуполя ци Бахмута не выдвыгнули ся ищы кращы міста, выгіднішшы для штоденного мирного жытя, з ищы більшыма закладами, та з найновшом технологійом. Не будут першыма містами-феніксами, з попелів II Світовой войны отрясла ся *Warszawa*, а македоньскє *Skopje* по величезным землетрусі. Повісти о обох тых европейскых столицях, же жыют и розвивают ся, то мало. Сут зразком для іншых, вказуют дорогу розвитку и доводят, же насправді віра горы переносит. Думам, же кєд руска «мирна» операция назад піде и верне в свої адовы кордоны, то одбудова величины Маріуполя и Бахмута буде юж, же та повім, лем малым пікусьом. Тепер юж сут великыма містами, хоц не можут ищы аджи выгребсти ся з-під грязы руского «мира» так немирного іншым. Скорше мало хто в сьвіті знал про існуваня тых украіньскых міст (про Бахмут за дуже не знали, аджи сами Украінці), гнеска, хоц зруйнуваны, окрити сут славом и честьом. Сут символом твердого украіньского спротиву и незломного стояня в борбі о своє - и то не лем для Украінців. Маріуполь и Бахмут в украіньскых піснях юж сут великы.

Скорше осьпіваний был Маріуполь, до пісень трафил за справом жмені украіньскых захисників долго трымаючых в шаху москальску навалу. Пісню «Місто Марії» Океан Ельзи творит в час найбільшых рускых спроб занятя того надморского украіньского портового міста. Навязує до грецкых коренів назвы міста-героя, по- грецкы Μαριούπολις – то просто «Мариі город». Пісня в рефрені голосит, же: *Буде до віку стояти / Праведне місто Марії / Доки над гордим Азовом / Сонце встає.* Апріорі принимат, же Маріуполь, яко місто, існувати буде аж до кінця сьвіта. Єдна з посеред 4 781 445 осіб на YouTube, слухаючых сесой пісні, написала: *Нихто не міг аджи подумати, же оркы аж так сут підступны и жорстокы! Азов! Ниско покланяме ся вашой хоробрости! Слава Ісусу Христу! Слава місту Мариі!* Іншый впис тіж єст вымовний: *Пам'ятаємо цей подвиг наших хлопців, на коліна не станемо, ми Українці, ми їх обіймаємо.* Не мам сумнівів, на коліна не станут перед варварскым супротивником, але перед захисниками Маріуполя не стидно такє зробити никому.

В другій пісні о Маріуполи («Азов-сталь» ансамблю «Kozak System») Богородиця тіж єст згадана и то на самім початку. Сьпівана єст в імени захысника маріупольского Азову, припоминат молитву, в котрій Азовец просит Марию – Царицю Шыршу Небес о розпостертя свого покрова над особами блискыма його серцю. Він думками лине до свойой любой, потішат єй як лем може: *Повір, тут ми всі нестерпно живі / Повір, що я чую молитву твою / За тебе, за неньку, за вас тут стою.* Барз міцно в душу и серце вдерают ся слова рефрена, думам, же неприпадково сеса пісня аджи рефреном ся кінчыт, а його силу ищы дубельтово взміцнено повторіньом посьлідного рефренового верша *(Воскреснемо знов!)*. Потрійне: *Воскреснемо знов!* одберам не лем яко завершыня пісні, але и ліричной молитвы, чымси в роді потрійного крестного знаменя, якого, почынаючы и кінчаючы молитву, все робиме на собі.

Тепер голосно єст о Бахмуті, пісень оповідаючых о обороні того міста нашов єм аж сім – опишу лем дві и спомну о треті. Єст іх дуже, бо Бахмут долше боронит ся ниж Маріуполь, більше люди сьвідома єст значыня володіня тыма містами. Бахмут стал ся новым символом сталевого протистояня москальскі навалі, чымси в роді обороны Ченстоховы в часах швецкого потопу. Зачну пісньом ансамблю «Антіла», од *Фортеці Бахмут.* Сеса пісня, так само як *«Азов-сталь»*, легко впадат в ухо и загріват серця и душы до стояня лице в лице зо злом приходящым просто з москальского аду. *Фортеця Бахмут* словами навязує до змісту *«Азов-сталю»*, бо оба сесы міста зєднує сталева постава хлопців и дівчат з ЗСУ. Оборона єдного и другого міста давала змогу сотворити умовы кращого захисту Украіны. Не припадково на початку *Фортеці Бахмут* згадано славну битву з москальском большевийом під Крутами. Далбы Бог, жебы в Бахмуті не было так само як в стични 1918 рока зо студентами під Крутами, ани такого, што в маю 2022 рока стало ся з оборонцями Маріуполя.

Другом пісньом, яка барз міцно діє на мене, єст *«Бахмут»* ансамблю «Спів Братів». Думам, же вірно оддзеркалят вшытко, што творит ся в Бахмуті рускым обманным и немирным миром – адже просто войном. В іхній пісні фурт бахают ворожы артилерийскы постріли, же єдно: *бах, бах* и *бах*. В Бахмуті повітря остре єст як ніж, там фурт иде горизонтальный дощ куль. Потішат лем сесе, же: *Запеклих вогонь не пече!* Стрічка той пісні, бесідуюча о хвылях оддиху медже ворожыма канонадами, и сеса, выходяща в надійну спокійну будучніст, сут чысто іншы. Не лем спокійнійше звучат, они (так як жытя помедже єдном, а другом ворожом стрільбом) сут дуже коротшы од стрічок, бесідуючых о неустаючым триманю сталевой обороны, адже незламности и нескореності Украіны. Нич в тім чудного, єст час на метаня желізным каміньом на приходящых нищити вшытко, што украіньскє, а не на оддых, лежаня ци думаня. Барз короткы сесы стрічкы бесідут, же гнеска в Бахмуті не час на одпочынок, ци на мрії о заранішніх днях, ту пережыти треба сесу канонаду и вистояти до перемогы. Слухаючы сесого: *бах, бах…*, познаю, же до вшыткого можна привикнути, же можна перестати ся бояти аджи аду. Піснями можна бити в ворогів и своіх підбадьоряти, маме доказ на тото, же сеса пісня захисників, стоячых в Бахмуті, лем зо збройом в руках надихат перемогом. Єден з них написал: *Привіт з Бахмута від ЗСУ! Ми стоїмо, поки є сили!* Най Бог іх всперат и обдарує тым, чого ім потреба, боронят не лем Бахмута.

Третю лем спомну, згадую єй за то, же сьпівают єй воякы ЗСУ. Пісня *«Бахмут. Стріляє Гармата»* доводит, же сут воякы, котры кєд не воюют, кєд хоц бы и лем коротко одпочывали (помедже єдном, а другом хвыльом твердого воюваня), творят пісні о любови, жытю и воюваню за волю и свобідне жытя в любови. Ансамбль свій назвали «Гарматом ЗСУ», бо гарматнє мясо розуміє лем мову гармат. Члены «Гарматы ЗСУ» пісні творят для себе, в вільных зимовых хвилях пісньом огрівают себе и своіх вспілтоваришів, жебы рукы не деревяніли, жебы пак цільнійше мож было праскати по ворожых солдатах, жебы на супостатів не нищыти патронів. Щадити щадят, бо Украіна має іх як на лікарство, воякы старают ся нима бити прицільнішше. Ворога не щадит нихто, по што ж заліз аж в Бахмут, ворог не брат. ●

eprasa.pl 55ad6119de

РЕЦЕНЗІЇ

«Wojna na Ukrainie Kijów – Warszawa: razem do zwycięstwa. Analizy – refleksje – kalendarium». Praca zbiorowa pod redakcją Stanisława Stępnia. Warszawa: Fundacja Wolność i Demokracja, 2022. – 418 s.

Переклад вступу до книги –
Сергій ПОРОВЧУК

Київ і Варшава – разом до перемоги

Південно-Східний науковий інститут у Перемишлі у минулому році видав колективну монографію під редакцією д-ра Станіслава Стемпєня «Війна в Україні. Київ – Варшава: разом до перемоги. Аналізи – роздуми – хроніка події». Книгу присвятили пам'яті тих поляків, які у 2022 році віддали життя, борючись із російським агресором за незалежність України. Проєкт реалізовано за кошти Канцелярії прем'єр-міністра, в межах конкурсу «Полонія та поляки за кордоном» (2022), Фундацією «Свобода та демократія».

У передмові до книги д-р Станіслав Стемпєнь зазначив, що владімір путін розпочав агресію проти України 24 лютого 2022 року, оголосивши, що це була «спецоперація» з очищення країни від нацизму, зокрема його різновиду під назвою бандеризм. Абсурдність такого твердження дуже очевидна. Війна точиться насамперед у східних, переважно російськомовних регіонах. Переважна більшість місцевого населення навіть не знала, хто такий лідер українських націоналістів Степан Бандера. Для них героями були передусім ветерани Другої світової війни 1941–1945 років, а не УПА. Суспільство на сході України не виявляло антиросійських настроїв. Також не було підтримки вступу України до НАТО. То що ж насправді задумав путін? Однозначно перебудувати російську імперію в межах кордонів, максимально наближених до колишнього СРСР, а потім розширити російську сферу впливу принаймні на Центральну Європу, а далі, можливо, – на Захід. Найважливіші цілі щодо України російський лідер виклав у своєрідному «майн кампф», яким стала його знаменита стаття від 12 липня 2021 року під назвою «Про історичну єдність росіян і українців». Це були не політичні міркування, а офіційна інтерпретація російської політики. Текст негайно опублікували на офіційному сайті президента росії – kremlin.ru. У згаданій статті путін підтверджує, яким є і було ставлення росії і росіян до України та українців протягом століть. Українську націю в кремлі ніколи не визнавали, а територію, де проживають українці, називали Малоросією. російське поняття нації не має нічого спільного з визначенням Йоганна Ґотфріда Гердера нації як спільноти культури, мови та історії. росіяни бачать свою націю інакше. Для них це «триєдина» спільність, тобто складається з трьох територіальних етносів: русинського (тобто московського), українського та білоруського, але вони не рівні. На їхню думку, «руський (московський)» етнос є найвищим, бо це найрозвиненіша цивілізація, а два інших є лише його доповненням. У розумінні росіян, ця модель має сакральний характер, відповідно до принципу, що розуміється на Русі специфічно: «Бог уподобає Трійцю». Але це не має нічого спільного з принципом теологічної рівності. Духовна влада в росії підпорядкована владі світській. Тому нікого не дивує те, що московський православний патріарх кіріл підтримує війну, бо він не моральний авторитет, а виконавець державної політики. Президент росії є уособленням не тільки держави, а й нації. Саме його воля та лідерська сила пов'язують окремих людей у цей «триєдиний» російський народ. Українці на це не згодні, тому путін уважає, що має не тільки право, але й обов'язок втрутитися й навіть покарати їх. У згаданій статті путін різко ображається на леніна за спробу відійти від принципу нації «три в одному» і захоплюється сталіним за те, що він повернув з цього шляху. Для російського лідера «сучасна українська нація» є винаходом австрійців, німців і насамперед поляків, бо якщо перші робили це лише з політичних мотивів, то наміри поляків були не тільки політичними. Не бракувало серед них ідеологів і пропагандистів гасел свободи, борців за рівність і навіть альтруїстів, готових зі зброєю в руках боротися за незалежність різних народів на чужих барикадах. Звичайно, поляки теж мали свої інтереси над Дніпром, але теж часто піддавалися чарівності української культури, пісень, звичаїв і степового краєвиду. Були навіть такі, які добровільно ставали українцями. росіяни не тільки не могли цього зрозуміти, але вважали такі національні навернення «ненормальними» й політично дуже шкідливими. Невід'ємною рисою російської політики, принаймні з XVII століття, було переконувати український народ у тому, що його головним, майже природним ворогом є і завжди були поляки. Українство було потрібне росіянам настільки, наскільки воно було антиподом польськості. москва багато зробила в цьому плані. Вона також не шкодувала зусиль, щоб переконати поляків, що українці їх ненавидять і ненавидітимуть завжди. Однак путін помилявся як щодо поляків, так і щодо нинішніх українців. Колони російської армії, які заходили на територію України зі сходу, зустрічали без квітів. російські офіцери дарма взяли урочисту форму, в якій за три дні мали парадувати в Києві. Несподіванка виявилася повною та ворожою не тільки з боку україномовних українців, а й навіть з боку російськомовних. Досі кремль дивується: «Що сталося?» А так сталося тому, що українці – нація, до того ж окрема від росіян нація. У них є своя мова (навіть якщо і не всі нею володіють), культура, традиції, вони пишаються своїм минулим й ідентифікують себе зі своєю територією. За понад 300 днів війни вони довели це своїм героїзмом і непримиренною боротьбою з окупантами. ●

eprasa.pl 55ad6119de

РЕЦЕНЗІЇ

Василь Шляхтич «Мій поетичний сад. Тавтограмні сонети. – Хмельницький, Видавець ФОП Стасюк Л.С., 2023. – 78 с.

Мирослава ОЛІЙНИК

Тавтограмні сонети Василя Шляхтича

«Бути собою на ріднім, у себе.
Брати в долоні вкрадений час.
Бігати дитиною під своїм небом…
Боже, чому це обминуло нас?..»
(Василь Шляхтич «Балада, якої нині не співають»)

З перших рядків стає зрозумілою мелодика поезій Василя Шляхтича. 1947 року його спіткала важка доля виселення з рідних земель. З рідного Улюча на Надсянні – на чужі польські понімецькі землі. Тоді майбутньому поету минув тільки один рік. Від батьків дізнався про свою історію, і, коли приїжджав до понівеченого села, серце малого хлопчини переповнювали жаль, обурення, розпач. А оскільки Бог наділив талантом, почав писати вірші – і пише до сьогодні.

«Мій поетичний сад» – уже сьома збірка віршів – цього разу охоплює тавтограмні сонети. Такий підхід до висловлення думок виявився цікавим, а поет вміло поєднує форму зі змістом: «Великі також з малого ростуть. // В життя входять з розумом дитини. // Вони доростають, доростуть і мруть. // В божому світі вони, як билина…» («Велич малих»). Це прості слова, в яких звучить істина.

Велику вступну статтю «Співець рідного краю» до цієї збірки написав Микола Дупляк – виходець з Лемківщини, який унаслідок акції «Вісла» теж зазнав болісного виселення. Тепер проживає в США. Він зазначає: «Поет пише на різні теми, висловлює різні думки, проте провідною думкою в його поетичних рядках залишається синівська любов до своєї малої батьківщини над Сяном, до рідного Улюча, та до України. Ніколи не полишає його глибоке почуття кривди та несправедливості в післявоєнні роки на Закерзонні, якої зазнали його земляки… Автор засуджує насильство, несправедливість, облудність, прислужництво та підлабузництво. Байдужість, грошолюбство та інші негативні людські риси…»

Живучи в Польщі, Василь Шляхтич своє життя присвятив Україні – радіє її перемогам та тяжко переживає невдачі. «Вивчаймо історію. Міркуймо її. // Відкиньмо полову від зерна. // Вже стільки нам лиха налили чужі // Ворожі сестрички пажерні…» («Вивчаймо історію»). «В сорок сьомім у Лемківщині // Все нам взяли й у чуже // Викинули, щоб у чужині // Всі вростали в їхній цинізм. // Вірили, що пропаде // Все, що наше. А МИ Є!» («Ватра в Ждині»). У цих рядках поет тужить за всім, що залишилося там, за межею, – а це домівки, могили, покинуті напризволяще, церква на горі Дубник та навіть небо, Його Небо. З яким трепетом він щороку їздить на зустріч односельців та їхніх нащадків до рідного Улюча. Про все це Василь Шляхтич не пише, а оспівує в своїй неординарній поезії. Власне, галузкою неординарності є й тавтограмні сонети зі збірки «Мій поетичний сад».

Поет не тільки оспівує свою малу батьківщину в просторі України – він просить нащадків не забувати про своє коріння, не полишати рідного куточка в погоні за мамоною. Наприклад: «Далеко пішла справедливість // Де тато, де хата-музей // До грошей тікає дитина. // Дім рідний вже бідний її // До вишивки і до калини, // Де травень не кривавить їм, ні. // Дозвольте сказати мені // Дитині, яка в чужині» («Дозвольте сказати»).

Вагомим у творчості поета є ствердження віри в Бога – своєрідна молитва не тільки в неділю та свята, а щоденна. Можна сказати, молитва для Василя Шляхтича – як повітря. Майже в кожному вірші вловлюємо її сакральні слова: «Відвідую святе письмо. // Воно мені – життєва святість. // Вдивляюсь в Нього, як у вікно // Весняної життя кімнати. // Віри своєї я не втратив // В те, що в людей живе добро» («Віра в Добро»).

Не оминув Василь Шляхтич і сьогоднішніх чорних днів: «Війна триває в Україні // Вже стільки довгих днів і років. // Вбиває доньок, сестер, синів // Ворожий двоголовий сокіл. // В Київ летять люті ракети, // Вони в Одесі і у Львові. // Виспівують сумну поети, // В яких слова танцюють в крові» («Війна в Україні»). Моторошна правда звучить у цьому творі.

Поетичний сад – сад думок, мрій, почуттів, сад віри й надій у переможне майбутнє України. Цей сад, плеканий протягом багатьох років, може давати тільки рясні плоди поетичних творінь. Тож доглядайте свій сад і надалі, Поете! ●

ОГОЛОШЕННЯ

Шукаємо вчителя української мови на 2023/2024 навчальний рік до Міжшкільного пункту навчання української мови в Кошаліні (з вересня 2023 р.).

Бажано випускника україністики, який може проводити додаткові хореографічні, театральні або музичні заняття для дітей.
Резюме просимо надсилати на електронну адресу:
zup_koszalin@wp.pl
Детальна інформація за номером телефону:
94 342 64 70

Управа Кошалінського відділу та гуртка ОУП

eprasa.pl 55ad6119de

Передплата «Нашого слова» на 2023 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	**5,00** зл + поштові оплати	**104,00** зл	**208,00** зл	**416,00** зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	**5,00** зл без поштових оплат	**65,00** зл	**130,00** зл	**260,00** зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	**5,00** зл + поштові оплати	**118,00** зл	**236,00** зл	**472,00** зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	**5,00** зл без поштових оплат	**65,00** зл	**130,00** зл	**260,00** зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	**790,00** зл
95,00 євро	**190,00** євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	**790,00** зл
145,00 дол КАНАД.	**290,00** дол КАНАД.

США, АВСТРАЛІЯ

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	**790,00** зл
113,00 дол США	**225,00** дол США

Управа Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі, дирекція Загальноосвітнього ліцею у Білому Борі ім. Т. Шевченка, управа фонду ДЕКА, яка веде Початкову школу ім. Т. Шевченка в Білому Борі, запрошують на V УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ТАБІР, який проходитиме 24 червня – 2 липня 2023 року (9 днів) в Білому Борі.

Організатори забезпечують: ● нічліги та харчування (сніданки, обіди, вечері) ● опіку інструкторів ● добрі умови ● екскурсії – поїздки на озеро і море ● спортивні змагання ● навчання українських пісень ● та інші розваги.
Приймаємо зголошення дітей від III до VIII класу початкової школи. Кількість місць обмежена.
Контакт і зголошення – домівка ОУП в Кошаліні: тел. 94 342 64 70 або 503 005 378,
електронна адреса: zup_koszalin@wp.pl biuro@admedia-consulting.pl
Запрошуємо!

Роман Білас, голова відділу ОУП в Кошаліні

Вислик-Великий чекає! 24 червня о 12:00 зустрічаємося на Службі Божій в рідному селі.

Організатори-висличани

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **prenumerata i reklama** – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Łesia Korostatewycz. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 55ad6119de

Український народний дім у Перемишлі

Об'єднання українців у Польщі
Відділ у Перемишлі

ЗАПРОШУЄМО ДО СПІВПРАЦІ!

ЗАРАЗ ШУКАЄМО ЛЮДЕЙ НА ПОСАДИ:

- координатор_ка проекту,
- координатор_ка інтеграційної та культурної діяльності,
- спеціаліст_ка у сфері фінансовів та адміністрації

НАШІ ОЧІКУВАННЯ:

- незалежність і креативність у дії,
- уміння працювати в командні,
- обов'язкове знання англійської та української та/або польської мови,
- досвід роботи в даній сфері,
- легка адаптація до змін, робота в ситуації, що динамічно змінюється,
- готовність до стаціонарної роботи в Перемишлі.

МИ ПРОПОНУЄМО:

- працевлаштування на повний штат або його частину,
- робота в організації, що динамічно розвивається,
- реалізація захоплюючих заходів у красивому прикордонному місті, в цікавому та сповненому викликів середовищі,
- добра кава та класне товариство щодня.

ЧЕКАЄМО ТЕБЕ!

Якщо вас зацікавила наша пропозиція, будь ласка, надішліть своє резюме та кілька слів про свою мотивацію на адресу:
michal.szachmat@ukraincy.org.pl

Чекаємо на ваші заявки до 30 червня 2023.
Поспішайте! Ми чекаємо на Вас!

eprasa.pl 55ad6119de